

Stichting Ds. Visscherfonds

Juryrapport Ds. Visscherprijs 2020

Toespraak prof. dr. Petri Embregts bij de 13e uitreiking van de Ds. Visscherprijs op 23 oktober 2020 in Nijmegen

Dames en heren,

Het is mij als voorzitter van de jury een eer en genoegen om u op de hoogte te mogen stellen van de bevindingen van de jury van de Ds. Visscherprijs 2020. Er werden deze keer in totaal 17 proefschriften ingezonden, verdedigd aan 7 universiteiten: 5 in Nijmegen, 3 in Maastricht, 3 aan de VU, 2 aan de UvA, 2 in Groningen, 1 in Leiden en 1 in Leuven. De onderwerpen die aan de orde kwamen waren zeer uiteenlopend van aard. Ik geef u graag een inkijkje:

De ontwikkeling van een screeningsinstrument om de behoefte aan gezondheidszorg te kunnen bepalen, het belang van beweging bij de dagelijkse ondersteuning van mensen met een ernstige verstandelijke beperking, fysieke fitheid bij mensen die zowel verstandelijk als visueel ernstig beperkt zijn, preventie en behandeling bij mensen die kampen met middelenmisbruik, houding en wijze van reageren van begeleiders op agressief gedrag van hun cliënten, het belang van een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving, een dubbelonderzoek naar psychische en somatische aspecten in de diagnostiek en behandeling van cliënten met epilepsie, sociale inclusie in buurten, het terugdringen van dwangmaatregelen, de rol van begeleiders bij het bevorderen van zelfmanagement, alsook het bevorderen van meer aandacht voor het belang van seksualiteit, de relatie tussen levenskwaliteit en gezinsgericht werken, en besluitvorming bij het levenseinde.

Al deze proefschriften dragen zeer bij aan verdere kennisvermeerdering en mede daardoor verbetering van de zorg aan mensen met een verstandelijke beperking. De jury wil dan ook benadrukken dat zij alle inzenders zeer erkentelijk is voor het inzenden van hun dissertaties. We kunnen daaraan hier helaas niet die aandacht geven die ze verdienen, maar op de gecombineerde website van NTZ en het Ds. Visscherfonds (www.ntzonline.nl) kunt u van alle 17 proefschriften de samenvattingen lezen.

U zult begrijpen dat de jury voor een moeilijke opgave stond. Niet alleen de onderwerpen en vraagstellingen maar ook de onderzoeksmethodes waren zeer uiteenlopend van aard. Bij nadere kritische beschouwing sprong een aantal dissertaties er duidelijk uit en kon de jury alles afwegend vervolgens unaniem tot een eindoordeel komen. De jury heeft bij de beoordeling vooral gelet op wetenschappelijke kwaliteit, innovatieve aspecten en maatschappelijke en praktische relevantie.

Alle inzendingen zijn door de jury uitgebreid besproken op basis van schriftelijke beoordelingen door de juryleden. De juryleden die als promotor of copromotor bij een promotie betrokken waren hebben zich bij de bespreking van die proefschriften uiteraard terughoudend opgesteld. Uit alle inzendingen werd eerst een shortlist opgesteld en vervolgens werden drie proefschriften genomineerd en werd tot slot unaniem een winnaar bepaald.

De drie nominaties gingen in alfabetische volgorde naar:

Tessa K. Frankena

Optimising inclusive health research: where expectations and realities meet
Meaningful collaboration with people with intellectual disabilities

Dit proefschrift over inclusief (gezondheids)onderzoek behandelt een belangrijk en vernieuwend onderwerp voor het onderzoeksbeleid en daarmee ook de praktische zorgverlening aan mensen met een verstandelijke beperking, namelijk hoe deze mensen met een VB goed te kunnen betrekken bij onderzoek dat over hun gezondheid en welbevinden gaat. Het onderzoek geeft inzicht in de vele factoren die bij inclusief onderzoek een rol spelen, en is zeker ook van betekenis voor andere doelgroepen. In lijn met de gelijkwaardige samenwerking tussen onderzoekers met en zonder een beperking, alsmede de erkenning van de waarde van ervaringskennis, hebben de twee co-onderzoekers in makkelijk leesbare tekst een eigen versie van het proefschrift gepubliceerd.

Maike Marijn van Rest

Social Information Processing in Adolescents with Mild to Borderline Intellectual Disability

In dit proefschrift wordt verder gewerkt aan de theorievorming over Sociale Informatie Verwerking waarbij een groot aantal respondenten betrokken is. Tevens is voor de hulpverleningspraktijk een breed toegepast valide diagnostisch instrument ontwikkeld om bij kinderen en jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking op een makkelijk toepasbare manier de wisselwerking tussen bepaalde executieve functies en situationele factoren bij agressief gedrag nader te onderzoeken. De daarop gebaseerde individuele gedragsprofielen helpen ons beter te begrijpen hoe een jongere sociale informatie verwerkt en hoe de beperkte functies van gerichte aandacht, zichzelf inhiberen of werkgeheugen bijdragen aan negatieve sociale informatieverwerking en agressie. Dit biedt hopelijk verdere aanknopingspunten voor behandeling.

Cis Vrijmoeth

Timely identification of people with intellectual disabilities in need of palliative care

Dit proefschrift betreft een onderwerp dat zowel maatschappelijk als voor de individuele mensen die het betreft van groot belang is, namelijk de zorg aan mensen met een verstandelijke beperking in hun laatste levensfase. Dit complexe en mooi uitgevoerde onderzoek heeft een praktisch hulpmiddel opgeleverd (de PALLI: PALLiatieve zorg Leren Identificeren), dat zorgverleners helpt deze kwetsbare fase vroegtijdig te markeren. En zodoende de behoefte aan passende verdere zorg in alle aspecten aan de betrokken persoon en diens naasten bespreekbaar te maken en in gang te zetten. In verschillende zorgorganisaties wordt dit hulpmiddel reeds gebruikt.

U heeft zojuist de presentatie van de drie genomineerden kunnen beluisteren. Daarnaast publiceerden zij in het recente maartnummer van NTZ de belangrijkste bevindingen uit hun onderzoek. De jury koos uiteindelijk voor deze drie genomineerden vanwege hun specifieke bijdrage aan de verdere kennisontwikkeling op het gebied van mensen met een verstandelijke beperking en daarmee aan de ondersteuning van kwetsbare mensen met een diversiteit aan beperkingen. Zij hebben hun onderzoek gedaan in samenwerking met velen (mensen met een verstandelijke beperking zelf, hun ouders en andere naasten, de vele professionals die zich inzetten om de juiste zorg te kunnen bieden en uiteraard collega-onderzoekers). Maar ook hebben zij de resultaten met belangrijke implicaties voor de zorgpraktijk op een heldere en inspirerende wijze beschreven.

U zag en hoorde vanmiddag de kopgroep van een sterk deelnemersveld. Er kan echter slechts één onderzoeker de winnaar zijn van de Ds. Visscherprijs 2020 en alles afwegend heeft de jury na rijp beraad unaniem als eersteprijswinnaar aangewezen: dr. Tessa Frankena.

Mevrouw Frankena, de jury feliciteert u van harte met het behalen van de Ds. Visscherprijs 2020. Deze gelukwensen gaan ook naar uw twee co-onderzoekers: Anneke van der Cruijssen en Henk Jansen. Alvorens u de prijs krijgt overhandigd door de voorzitter van het Ds. Visscherfonds sluit ik af met een korte toelichting op het jurybesluit om u deze prijs toe te kennen:

De jury is van oordeel dat dit baanbrekende proefschrift heeft gezorgd voor meer duidelijkheid over wat inclusief onderzoek is en de meerwaarde daarvan. Proefondervindelijk is Tessa Frankena samen met Anneke van der Cruijssen en Henk Jansen nagegaan wat hun bijdrage aan een onderzoekstraject kan zijn en inventariseerde zij welke factoren een rol spelen om zo goed mogelijk in alle onderdelen samen te werken en te kunnen participeren. Het meenemen van de kennis en ervaring van mensen met een verstandelijke beperking zelf is een belangrijke toegevoegde waarde voor het formuleren van de onderzoeksvraagstelling

en onderzoeksopzet, en van belang voor de communicatie en implementatie van onderzoeksresultaten.

Bijzonder bij dit proefschrift is de persoonlijke reflectie op de samenwerking in dit onderzoek. Van belang is verder een in internationaal verband tot stand gekomen ‘consensus statement’ met richtlijnen waarin opgeroepen wordt tot het betrekken van mensen met een verstandelijke beperking, ook hen met een ernstige beperking, alsmede hun naasten. Het statement roept op tot het bevorderen van deelname aan onderzoek door mensen met een verstandelijke beperking en hen daarbij zodanig ook praktisch te ondersteunen dat de balans tussen onderzoekskwaliteit en de kwaliteit van inclusieve methoden gewaarborgd wordt. Dit statement is tegelijk ook een stimulans tot inclusief onderzoek bij andere doelgroepen, zoals bijvoorbeeld ouderen.

Rest mij om u namens de jury nogmaals van harte te feliciteren met de toekenning van de Ds. Visscherprijs 2020. Wij hopen dat deze prijs u en anderen zal stimuleren tot verdergaand onderzoek in het belang van mensen met verstandelijke beperkingen.

Tot slot ook een bijzonder hartelijke gelukwens aan de twee andere genomineerden, dr. Maaïke van Rest en dr. Cis Vrijmoeth, die voor hun uitmuntende dissertatie door het Ds. Visscherfonds beiden met een tweede prijs worden beloond. Ook u beiden veel succes gewenst met uw verdere activiteiten.

Ik nodig hierbij als eerste Tessa Frankena uit om naar voren te komen en uit handen van

Dr. Ad Lansink de Ds. Visscherprijs 2020 in ontvangst te nemen.

Prof. dr. Petri Embregts
juryvoorzitter

Drs. Ruud Geus
jurysecretaris

Overige juryleden:

Drs. Paul Goderis (bestuurslid Ds. Visscherfonds)

Prof. dr. Geraline Leusink

Prof. dr. Bea Maes

Dr. Sandra Mergler

Prof. dr. Annette van der Putten